

Vught heeft een groot aantal *Aussenkommandos* gekend, waarvan evenwel slechts één, dat in december '43 gevormd werd, het karakter gedragen heeft dat wij in hoofdstuk 1 bij de behandeling van de *Aussenkommandos* der concentratiekampen in Duitsland signaleerden: werk in de industrie. Het was een *Kommando* van vrouwen die in Den Bosch tewerkgesteld waren in de 'Continental'-fabriek en daar gasmaskers maakten. Dit was het enige uit vrouwen bestaande *Aussenkommando*, de overige bestonden uit mannen.

Een overzicht van A. Hiemstra-Timmenga volgend¹, zouden wij die uit mannen bestaande *Aussenkommandos* van Vught in drie groepen willen indelen: *Aussenkommandos* voor dienstverlening, voor werk op de Duitse vliegvelden en voor werk aan de Duitse versterkingen.

Aussenkommandos voor dienstverlening waren toegevoegd aan de Brabantse gijzelaarskampen (dat waren de in hoofdstuk 3 al vermelde communisten uit Amersfoort die in januari '43 naar Vught 'overgeschreven' waren) en aan de bureaus van de *Befehlshaber der Sicherheitspolizei und des SD*; het laatste *Kommando* bestond maar uit een man of tien.

Veel groter waren de *Aussenkommandos* op de Duitse vliegvelden Deelen²,

gezegd had als 'Duitsland wint op alle fronten'. Het *Strafkommando* marcheerde het kamp uit. 'Toen riep', zo vernam op maandag een vrouwelijke gevangene uit het *Judendurchgangslager* van haar vriend die bij het *Strafkommando* ingedeeld was, 'de ene SS'er tegen de andere: 'Ga je naar de bioscoop vanavond?' 'Nee', antwoordde de andere, 'we gaan zelf bioscoop maken.' De Joden kwamen op een open plaats in het bos. Daar werden zij door de honden van de SS opgejaagd en gebeten. 'Een oude man van vijf-en-zestig jaar moest in een boom klimmen en zingen 'Hollands vlag, je bent mijn glorie!' Een jongen moest een kikker uit de sloot vangen en in zijn mond steken' (hij moest het beest opeten, maar dat weigerde hij). 'Toen moesten ze op een grote plek van zand, waar niets op lag, hout gaan zoeken, ze moesten met iets terugkomen. Ten einde raad namen ze maar paardenvijgen mee die langs de rand lagen.' ('Verslag van mededelingen van R. Corper-Blik' (24 april 1947), p. 6 (GC)).

Er zijn op die zondag twee Joodse gevangenen doodgeschoten en zestien of zeventien anderen, met wonden overdekt, moesten in het kampziekenhuis opgenomen worden.

¹ Brief, 27 nov. 1968, van A. Hiemstra-Timmenga aan het RvO (GC). ² Dit *Kommando* dat uiteindelijk minder dan honderd gevangenen telde, onder wie een aantal Fransen, is pas op 12 september '44 via Vught naar Sachsenhausen getransporteerd.